

Bernburg

Borne

Leiria

Rheine

Trakai

Städtepartner übernehmen Klimaverantwortung

Twin cities take over responsibility for climate change

CONFERENCE REPORT

09. – 12.10.2013, BORNE

Bernburg

Borne

Leiria

Rheine

Trakai

V.i.S.d.P.
Ursula Schäfer-Rehfeld

TAT International GmbH
Hovesaatstraße 6
48432 Rheine

Tel. 05971 990 102
Fax 05971 990 125
ursula.schaefer@tat-zentrum.de
www.tat-zentrum.de

Rheine, november 2013

Mit Unterstützung des Programms
Europa für Bürgerinnen und Bürger der
Europäischen Union

With the support of the programme
Europe for Citizens of the European
Union

Gefördert durch:

Bundesministerium
für Umwelt, Naturschutz
und Reaktorsicherheit

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

German Federal Ministry for
Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

Inhaltsverzeichnis/Content

1	Programm/Agenda	4
2	Zusammenfassungen der Vorträge/Abstracts of the Presentations	9
3	Presseberichte/Press Reports	13
4	Fotos/Photos	15
5	Vorträge/Presentations	23

1 Programm/Agenda

PERSBERICHT

GEMEENTE BORNE

Datum: vrijdag 4 oktober 2013

Internationale klimaatconferentie in Borne

Van 9 t/m 12 oktober 2013 organiseert de gemeente Borne een internationale klimaatconferentie. Het thema van de conferentie is 'Afval- en Afvalwatermanagement'. De conferentie heeft als doel het uitwisselen van ervaring en kennis, en wordt gehouden in het kader van het 'Climate Partnership Project; een samenwerkingsproject tussen de steden Bernburg (D), Leiria (PT), Rheine (D), Trakai (LT) en Borne.

Naast het uitwisselen van informatie over klimaat/duurzaamheid in relatie tot afval en afvalwater, zal tijdens de conferentie ook de nadruk worden gelegd op samenwerking. Nederland kenmerkt zich door nauwe samenwerking tussen verschillende organisaties. Zowel op lokaal, regionaal als interregionaal niveau. Daarover willen de andere partners graag meer weten. Borne werkt immers op veel terreinen samen met burgers, maatschappelijke partners en andere overheden, zoals bij MijnBorne2030 en binnen de Netwerkstad en Regio Twente.

De Gemeente Borne heeft bij de organisatie van deze klimaatconferentie nauw samengewerkt met verschillende partners, waaronder het partnercomité Borne-Rheine. De klimaatconferentie valt samen met het 30-jarig bestaan van het partnercomité.

Meer informatie over deze internationale klimaatconferentie is te vinden op: www.climate-partnership.eu

===== EINDE BERICHT =====

Noot:

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Miranda Mulder, beleidsadviseur communicatie gemeente Borne, telefoon 074 – 2658792 of 06 – 21184832. De klimaatconferentie is alleen voor genodigden. Tijdens het wekelijkse persgesprek op woensdag 16 oktober zal op de klimaatconferentie worden teruggeblikt. Ter informatie stuur ik u bijgevoegd, niet voor publicatie, het programma toe dat de (internationale) deelnemers hebben ontvangen. Mocht u interesse hebben om als pers bij één van de programmaonderdelen aanwezig te zijn of een fotomoment te willen, dan kunt u natuurlijk contact met mij opnemen.

1/1

Rheinsplein 1 7622 DG Postbus 200 7620 AE Borne Telefoon 074-265 86 86 Fax 074-266 33 38 info@borne.nl
www.borne.nl

program Climate Conference Borne

Wednesday 9 October 2013	
08.00 – 13.00	Arrival Bernburg, Leiria, Rheine en Trakai
13.00 – 14.00	Lunch Location: Zwanenhof - Zenderen
14.00	Opening climate conference & Welcome speech Location: Zwanenhof - Zenderen
14:30	Presentation about & visit to Bornsche Maten (city water management) Location Zwanenhof - Zenderen
16.30	Excursion to the historical town centre of Borne Location: Borne
19.00	Diner Location: Zwanenhof - Zenderen
21.00	Free Location: Zwanenhof - Zenderen

de Zwanenhof - Zenderen

Bornsche Maten - Borne

Oud Borne - Borne

Thursday 10 October 2013

07.30 – 09.00	Breakfast Location: Zwanenhof, Zenderen
09.00	Tour of a waste collection location (Twente Milieu) Location: Twente Milieu, Hengelo
11.15	Presentation Twente Milieu Location: Boeldershoek, Hengelo
11.45	Presentation Twence Location: Boeldershoek, Hengelo
12.30	Lunch
13:30	Tour of the waste incineration location (Twence) Location: Boeldershoek, Hengelo
15.45	Presentations by municipalities about waste & Discussion about waste separation versus waste incineration Location: Boeldershoek, Hengelo
18.00	Meetingpoint “waste” & “water”. (possibility to exchange information, personalia etc.) Location: Zwanenhof, Zenderen
19.00	Diner Location: Zwanenhof, Zenderen
21.00 – 23.00 uur	Gifts exchange & Evening program Location: Zwanenhof, Zenderen

Twente Milieu - Hengelo

Twence - Hengelo

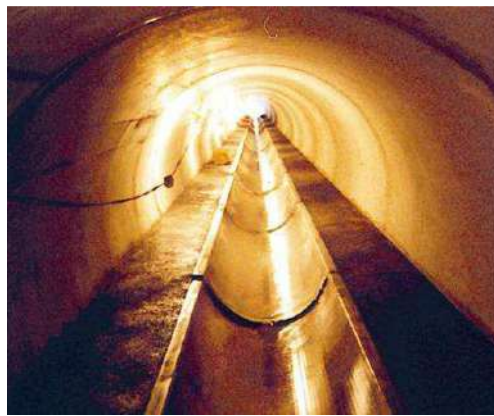

Twence - Hengelo

Friday 11 October 2013	
07.30 – 9.00	Breakfast Location: Zwanenhof, Zenderen
09.00	Visits to sewage treatment plant & Energy factory Location: RWZI, Hengelo
11.30	Presentation about thermal energy from sewers & smart energy planner Location: Kulturhus Borne
13.00	Lunch Location: Kulturhus Borne
14.00	Presentations by municipalities about wastewater/sewage Location: Kulturhus Borne
15.00	Visit to “The Green Gateway” Location: Borne – Zenderen - Hertme
19.30	Diner & Evening program – Celebrating the anniversary of Rheine-Borne partnership Location: Kulturhus Borne

Sewage plant - Hengelo

Thermal energy from sewers

The Green Gateway - Borne

Saturday 12 October 2013	
07.30 – 09.00	Breakfast Location: Zwanenhof, Zenderen
09.00	Visit to “De Doorbraak” Location: Bornerbroek
11.30	Visit to inspiration farm Location: Ambt Delden
13.00	Lunch Location: Zwanenhof, Zenderen
14.00	End of conference & evaluation moment Location: Zwanenhof, Zenderen
14.30	End

De Doorbraak

De Doorbraak

Inspiration farm

2 Zusammenfassungen der Vorträge/Abstracts of the Presentations

City water management in Borne

Speakers	Stef van Wanrooij & Berry van den Berg
Gemeente Borne Rheineplein 1 7622 DG Borne	074-2658609 s.vanwanrooij@borne.nl www.borne.nl
Royal HaskoningDHV Colosseum 3 7521 PV Enschede	053-4830124 berry.van.den.berg@rhdhv.com www.royalhaskoningdhv.com
(profession /main occupation)	Advisors water

Topic

A presentation about the development of 2.700 new housing estates and a waterpark (the district is called the Borsche Maten) and the way water is incorporated, from the very start, in this concept. More information can be found on: www.bornskematen.com.

A clean, healthy and fresh Twente

Speaker	Albert van Winden
Twente Milieu Marssteden 37 7547 TE Enschede	053-8520100 a.vanwinden@twentemilieu.nl www.twentemilieu.nl
(profession /main occupation)	Director

Topic

Twente Milieu is a organisation that works with municipalities and residents to create a clean, healthy and fresh Twente. This is done by keeping the environment clean and safe by collecting waste in an innovative and sustainable way. Twente Milieu focuses on a society in which raw materials are reused or provide energy. Twente Milieu chooses not for profit maximization, but for meaning maximization. Twente Milieu wants to contribute, in a socially responsible way, to a sustainable society, the highest possible environmental efficiencies to create a clean, healthy and safe environment. In addition, they strive for a waste-free future, in which there are as many regional closed material cycles.

Creating energy from waste

Speaker	Geert Geujen
Twence Boldershoek 51 7554 RT Hengelo	074-2404440 g.geujen@twence.nl www.twence.nl
(profession /main occupation)	Communication manager

Topic

A presentation that focuses on using waste to create energy, and the role of Twence in this development. Twence started as a waste disposal and incineration facility and is now transforming into the largest energy producer of the region.

Waste management in the participating municipalities

Speaker	1. Fred Köhler 2. Michel Kottevan 3. Miguel Aranda 4. Herman Köller 5. Aurelijus Šmigelskis
1. Aurec GmbH, Bernburg 2. Gemeente Borne 3. Valorlis, Leiria 4. TBRheine, Rheine 5. UAB Trakų Paslaugos, Trakai	1. www.aurec.de 2. www.borne.nl 3. www.valorlis.pt 4. www.tbrheine.de 5. www.trakupaslaugos.lt
(profession /main occupation)	1. Manager Aurec 2. Counselor municipality Borne 3. Manager Valorlis 4. Manager TBRheine 5. Director UAB Trakų Paslaugos

Topic

Presentations about how waste is managed in/by the participating municipalities.

Sewage treatment and the energy factory

Speaker	Mathijs Oosterhuis
Waterschap Vechtstromen Kooikersweg 1 7609 PZ Almelo	m.oosterhuis@wrd.nl 06-54216526 www.vechtstromen.nl

(profession /main occupation)	Advisor
-------------------------------	---------

Topic

The presentation is about making energy from sewage.

Smart Energy Planner & Heat recovery from sewage

Speaker	Barry Meddeler & Rada Sukkar
Tauw Handelskade 11 Postbus 133 7400 AC Deventer	Barry.meddeler@tauw.nl Rada.sukkar@tauw.nl 057-0699151 www.tauw.nl
(profession /main occupation)	Consultants water & energy

Topic

A presentation by Tauw (an environmental consultancy agency) about retrieving energy and heat from sewage water. We also get an introduction of the Smart Energy Planner (SEP) that Tauw has developed. The SEP is a digital tool that shows the energy demand and renewable energy potential for an area. The SEP projects different kind of energy systems (including solar, wind, thermal storage, heat network) on the area map and provides insight into the possibilities and the cost of energy mixes.

Presentations by municipalities about wastewater/sewage

Speaker	1. Fred Köhler 2. Stef van Wanrooij 3. Jaime Gabriel Silva 4. Udo Eggert 5. Valdas Račkys
1. Aurec GmbH, Bernburg 2. Gemeente Borne 3. Simlis, Leiria 4. TBRheine, Rheine 5. UAB Trakų Vandenys, Trakai	1. www.aurec.de 2. www.borne.nl 3. www.valorlis.pt 4. www.tbrheine.de 5. www.trakuvandenys.lt
(profession /main occupation)	1. Manager Aurec 2. Counselor municipality Borne 3. Manager Simlis 4. Manager TBRheine 5. Director Trakų Vandenys

Topic

Presentations about treatment of wastewater/sewage by the participating municipalities.

Green Gateway

Speaker	Julliette huis in 't Veld
Gemeente Borne / Marb consultancy	06-15131502 Juliette.huisintveld@borne.nl Juliette.huisintveld@marb.nl www.groene-poort.nl
(profession /main occupation)	Communication advisor

Topic

The rural area of Borne is characterized by a sloping landscape, the ancient history of Estate Weleveld and the Bornse beek, a meandering stream that winds its way through the landscape. "The Green Gate" is committed to these anchors of the countryside and offers the possibility to develop these, hereby regarding the economic importance of the countryside. The Green Gate is located at the intersection of an urban and landscape axis of Twente. It combines development of a city region (to the north and south) with rural development (to the east and west). The Green Gate ensures that a green countryside remains between the cities Enschede, Hengelo and Almelo. This green zone is a continuous passage between the valuable estates on the western side and the open ash landscape on the eastern side of Twente.

De Doorbraak / The Breakthrough

Speaker	Henk Lansink
Waterschap Vechtstromen Kooikersweg 1 7609 PZ Almelo	h.lansink@wrd.nl 06-21882555 www.vechtstromen.nl www.dedoorbraak.info
(profession /main occupation)	Projectmanager

Topic

'De Doorbraak' is a 13-kilometre-long new stream which should be finished in 2015. Such a stream is needed in Twente to give its water more space, to prevent flooding and dehydration, and to establish an ecological connection between Northeast Twente and the Crest of Salland. The stream will be a "doorbraak", or breakthrough, for water management, agriculture, and nature. Managing water, creating space.

The above presentations can be found on the accompanying cd.

3 Presseberichte/Press Reports

Mitteldeutsche Zeitung

Bernburg - 14.10.2013

Städtepartnerschaft

Klima frischt Freundschaft auf

Harald Block (rechts), Technischer Leiter des Wasserzweckverbandes Saale-Fulda-Zelle, im Kälwerk in Hengelo im Gespräch mit Stef van Wanrooij, Verantwortlicher für die Wasserwirtschaft in Borne. (BILD: ALEXANDRA KOCH)

VON ALEXANDRA KOCH

Im niederländischen Borne trafen sich Vertreter aus mehreren Städten zu einer Konferenz. Die Holländer zeigten, wie sie mit Abfall und Wasser zurechtkommen. Und ein Jubiläum zu feiern gab es auch noch.

BORNE/BERNBURG/MZ. „Die Niederländer sind weltweit die besten Wasserbauer“, staunte Uwe Hennig, Mitglied des Bernburger Partnerschafts-Komitee am Samstagvormittag. Er war mit der Delegation aus Bernburg zur Klimakonferenz mit dem Thema „Abfall und Wasser“ ins niederländische Borne gereist.

Dabei sahen die Gäste auch den „Durchbruch“ einer Autobahn, den die Region Twente realisiert hatte. Die Idee, eine 13 Kilometer lange Wasserverbindung - unter Kanälen, Autobahnen und Bahnstrecken hindurch - zu bauen, verfolgen die Niederländer seit Jahrzehnten hartnäckig. Ein neuer Kanal soll den Stand des Grundwasserspiegels regulieren und Hochwasser-Situationen vermeiden.

Nutznieser sind vor allem Fauna und Flora. Tiere können nach der Vollendung des Projektes die Landschaft durchkreuzen, die vorher durch Verkehrswege

zerschnitten war.

Das Kennenlernen dieser und andere Projekte stand neben dem theoretischen Austausch zur Klimakonferenz auf dem dichten Programm der niederländischen Organisatoren Bas Oonk, Angestellter der Stadtverwaltung, und Herman Mulder, stellvertretender Bürgermeister der Stadt Borne.

Besondere Abfallpolitik Die Konferenzteilnehmer, die von Mittwoch bis Samstag aus Trakai, Leiria, Rheine und Bernburg gekommen waren, besuchten unter anderem auch den Abfall-Sammel-Park „Twente Milieu“. Diesen können die 172.000 Einwohner der Region kostenlos nutzen und damit Geld für die Wertstoff-Tonnen zu Hause sparen, die von den Gemeinden kostenpflichtig abgeholt werden. Bemerkenswert ist, dass hier beispielsweise auch Asbest entgegengenommen wird, das als krebserregend gilt, wenn beim Bearbeiten Staub in die Luft gelangt. Die Sorge, dass die Leute den Stoff illegal entsorgen, wenn man die Entsorgung nicht anbietet, sei viel zu groß, hieß es zur Begründung der Abfallpolitik.

Dazu gehört auch ein intelligenter Energieplaner, mit dessen Hilfe beispielsweise der Einsatz von alternativen Energiesystemen in Gemeinden kosteneffizient organisiert werden kann. Energie zu sparen, ist auch das Ziel, wenn Wärmetauscher in die Abwasserkanäle eingebaut werden, um die Temperatur des Abwassers zu nutzen. Oder wenn die gleichen Apparate die Energie weiterleiten, die auf Bauernhöfen aus der Milch der Kühe kommt und gleich zur Erhitzung des Wassers für die Reinigung der Milchanlage genutzt wird.

Feier der Partnerschaft Gefeierte wurde auch der 30. Gründungstag der Partnerstädte Rheine und Borne. Zur Festveranstaltung im „Kulturhus“ gesellten sich zur ursprünglichen zehnköpfigen Bernburger Delegation weitere zwölf Bernburger hinzu. Dabei waren die ehemalige Kunstlehrerin Rosemarie Beyer, der Historiker Michael Münchow oder Dieter Käferhaus, der sich als Leiter des Bernburger Schwimmvereins bereits seit Beginn des Austauschs 1990 um die Partnerschaft mit Rheine verdient gemacht hatte.

Marianne Helmes, die stellvertretende Bürgermeisterin aus Rheine betonte in ihrer Rede den menschlichen Aspekt der Bemühungen, die zahlreiche Freundschaften initiiert hatten. Das bestätigte auch das Wiedersehen von Christa Eckert aus Bernburg mit Alfred Franz aus Rheine, die sich seit vielen Jahren kennen und schätzen. Die nächste Klimakonferenz findet im März 2014 im portugiesischen Leiria statt, bevor das Projekt im Juni 2014 seinen Abschluss in Rheine findet.

MIJN
BORNE
2030...

Home

Nieuws

Agenda

De visie

Projecten

Archief

Home / Nieuws / Archief / Internationale klimaatconferentie

04 OKTOBER 2013

Internationale klimaatconferentie

Van 9 t/m 12 oktober 2013 organiseert de gemeente Borne een internationale klimaatconferentie. Het thema van de conferentie is 'Afval- en Afvalwatermanagement'. De conferentie heeft als doel uitwisselen van ervaring en kennis, en wordt gehouden in het kader van het 'Climate Partners Project', een samenwerkingsproject tussen de steden Bernburg (D), Leiria (PT), Rheine (D), T (LT) en Borne.

Naast het uitwisselen van informatie over klimaat/duurzaamheid in relatie tot afval en afvalwater tijdens de conferentie ook de nadruk worden gelegd op samenwerking. Nederland kenmerkt zich door nauwe samenwerking tussen verschillende organisaties. Zowel op lokaal, regionaal als interregionaal niveau. Daarover willen de andere partners graag meer weten. Borne werkt immers op veel te samen met burgers, maatschappelijke partners en andere overheden, zoals bij MijnBorne2030 binnen de Netwerkstad en Regio Twente.

De Gemeente Borne heeft bij de organisatie van deze klimaatconferentie nauw samengewerkt met verschillende partners, waaronder het partnercomité Borne-Rheine. De klimaatconferentie valt met het 30-jarig bestaan van het partnercomité.

Meer informatie over deze internationale klimaatconferentie is ook te vinden op: www.climate-partnership.eu

Meer nieuws

03-12-2013

Stem op Borse rolstoelwandelgroep

19-12-2013

Praat mee over spoorveiligheid

<http://www.borneboeit.nl/mijnborne2030/Nieuws/Archief/Internationale-klimaatconfere...> 6-5-2014

12 BORNE

TC Tubantia 8-10-2013

In de ban van (afval) water

Borne staat vier dagen in het teken van een internationale klimaatbijeenkomst. Deelnemers zijn de partnersteden.

BORNE - Afval- en Afvalwatermanagement is vanaf morgen tot en met zaterdag in Borne het thema van een internationale klimaatbijeenkomst. De gemeente is de gastheer van delegaties van de gemeenten Bernburg en Rheine in Duitsland, het Portugese Leiria, en Trakai in Litouwen. Het zijn partnersteden van Borne. Het zogeheten Climate Partners Project in het kader waarvan de conferentie wordt gehouden is

een van de activiteiten. De conferentie heeft als doel het uitwisselen van ervaring en kennis. De deelnemers praten niet alleen met elkaar aan tafel, maar gaan ook meerdere keren op excursie. Ze gaan onder meer naar de Borsche Molen om ter plekke te kijken naar de wijze van waterhuishouding in deze nieuwbouwwijk. Ook bezoeken ze Twente Milieu om te zien hoe daar de afvalinzameling plaatsvindt. Verder gaan

ze bij Twente kijken naar de afvalverbranding, bezoeken een afvalwaterverwerkingsbedrijf waar stoom wordt opgewekt en gaan ze naar de Groene Poort in het gebied rond Zenderen.

Op de laatste dag van de conferentie wordt een kijkje genomen bij De Doorbaak in Bornebroek en wordt in Ambt Delden een bezoek gebracht aan een agrarische bedrijf dat zeer vooruitstrevend bezig is op het gebied van duurzaamheid.

Het Partnercomité Borne Rheine is betrokken bij de organisatie van de conferentie. Borne en Rheine vieren dit jaar hun 30-jarige partnerschap. In al die jaren zijn tal van uitwisselingen en contacten verzorgd, zowel tussen vereni-

gingen en scholen als tussen individuele personen. De scholenuitwisseling behoort al jaren tot de grootste van de Euregio.

In het kader van de internationalisering wordt ook verder gekeken dan Rheine. Zo is er projectmatig samengewerkt met Trakai in Litouwen bij de renovatie/ nieuwbouw van een gehandicaptenwerkplaats en een ouderencentrum. Ook heeft het comité contacten met het Poolse Pilawa Gorna. Hierbij stond bijvoorbeeld de uitwisseling van kennis en ervaring op gebied van jeugdzorg en onderwijs centraal.

Naast de bestaande activiteiten wil het partnercomité zich de komende jaren richten op nieuwe inhoudelijke thema's en daar op pro-

jectmatige wijze uitvoering aan geven.

De muziekscholen uit beide plaatsen bereiden een gezamenlijk project voor. Op sportgebied worden momenteel verkennende gesprekken gevoerd om tot kennisuitwisseling tussen sportorganisaties uit Borne en Rheine te komen. Dit moet uitmonden in meerdere kleinschalige internationale contacten tussen sportverenigingen onderling, die moeten leiden tot regelmatig terugkerende sportieve ontmoetingen.

Aanstaande vrijdag viert het Partnercomité Borne Rheine het zesde lustrum samen met de Partnerschapsvereniging uit Rheine. Hierbij zijn ook de deelnemers aan de klimaatconferentie uitgenodigd.

4 Fotos/Photos

5 Vorträge/Presentations
